

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

18/178-1

12.10.2018

Høringsbrev- forslag til forskriftsendringer knyttet til kommunenes saksbehandling av midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket m.m.

Landbruks- og matdepartementet sender med dette på høring forslag til endringer i forskrift 19. desember 2014 nr. 1816 om midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket (heretter kalt IBU-forskriften), med påfølgende oppheving av forskrift 26. januar 2004 nr. 359 om kommunenes saksbehandling vedrørende søknader om finansiering av landbruk og bygdeutvikling gjennom Innovasjon Norge og fylkesmannen (heretter kalt forskrift om kommunenes saksbehandling av IBU-søknader). Begge forskriftene er hjemlet i lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova). IBU-forskriften er hjemlet med utgangspunkt i § 18, som omhandler bestemmelser om tilskudd. Forskrift om kommunenes saksbehandling av IBU-søknader er hjemlet med utgangspunkt i § 3 i tillegg til § 18, som omhandler kommunen, fylkesmannen og fylkeskommunens ansvar for behandling av landbrukssaker.

Endringsforslagene i dette høringsbrevet knytter seg i hovedsak til regler for kommunenes saksbehandling av midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket (heretter kalt IBU-midler). I tillegg foreslår departementet endringer når det gjelder hvem som kan motta IBU-midler til andre landbruksbaserte næringer (utenom tradisjonelt landbruk).

Departementet ber om at høringsuttalelser sendes elektronisk ved bruk av den digitale løsningen for høringsuttalelser: <https://www.regjeringen.no/no/dep/lmd/id2615516/>

Høringsfristen er satt til 23.11.2018.

Postadresse
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo
postmottak@lmd.dep.no

Kontoradresse
Teatergata 9
www.lmd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
972 417 874

Avdeling
Landbrukspolitisk
avdeling

Saksbehandler
Siri Lothe
22 24 92 17

1. Innledning

IBU-forskriften gir rammer for Innovasjon Norges forvaltning av investeringsstøtte til landbruket. Midlene bevilges over jordbruksavtalen kapittel 1150 post 50.

Det er Innovasjon Norge som er vedtaksmyndighet, og innvilger tilskudd etter forskriften. Kommunenes oppgaver framgår av § 4 i forskriften:

Søknad om tilskudd skal sendes til kommunen. Kommunen skal gi en uttalelse til søknaden før søknaden oversendes til Innovasjon Norge. Innovasjon Norge kan fastsette ytterligere krav til søknaden og sette vilkår for utbetalingen.

Forskrift om kommunenes saksbehandling av IBU-søknader, angir hvilken saksbehandling som skal skje i kommunene knyttet til finansiering av lån og tilskudd for landbruket jf. forskriftens del 1 pkt. 1-6.

Kommunens rolle i dag er i hovedsak å yte bistand til beslutningsgrunnlaget for vedtak etter IBU-forskriften, samt å kontrollere at forutsetningene for tilskudd er til stede. Departementets vurdering er at forskrift om kommunenes saksbehandling av IBU-søknader gir en uklar beskrivelse av kommunenes oppgaver på dette området, og at det er uoversiktlig å angi regler for kommunens oppgaver knyttet til IBU-ordningen i både IBU-forskriften og i forskrift om kommunenes saksbehandling av IBU-søknader. Sistnevnte forskrift er utdatert på flere punkter. Selv om fylkesmannen er omtalt i forskriften, har fylkesmannen ingen rolle i dagens saksbehandling av disse virkemidlene. I tillegg inneholder forskriften føringer for kommunens oppgaver i forbindelse med søknader om lån til landbruksformål. Dette gjelder låneordninger som Innovasjon Norge forvalter og som ikke finansieres over Landbruks- og matdepartementets budsjett. Kommunens oppgaver på dette området kan ikke hjemles med utgangspunkt i lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova), og kan følgelig ikke reguleres i forskriften.

Departementet har med bakgrunn i dette sett et behov for å forenkle og tydeliggjøre innholdet i kommunens oppgaver knyttet til saksbehandlingen av IBU-tilskudd, slik at arbeidsdelingen mellom kommunen og Innovasjon Norge er tydeligere definert. For et enklere og mer oversiktlig regelverk forslås reglene om kommunens saksbehandling vedrørende søknader om IBU-midler innlemmet i IBU-forskriften. Det foreslås ingen materielle endringer i kommunens rolle knyttet til saksbehandlingen av IBU-midler, men forslag til forskriftendringer gir en tydeligere beskrivelse av kommunens oppgaver etter gjeldende praksis.

I tillegg foreslår departementet endringer i IBU-forskriftens § 2 som definerer hvem som kan motta støtte til investering- og bedriftsutvikling i landbruket. I gjeldende rett er dette avgrenset til eier av landbrukseiendom eller registrert foretak. Departementet foreslår at også annen person med særlig tilknytning til landbrukseiendommen kan få tilskudd til utvikling av

andre landbruksbaserte næringer på eiendommen. Med dette menes f.eks. ektefelle, samboer eller barn av eier.

2. Nærmere om forslag til endringer i IBU-forskriftens § 2 Tiltaksområder

2.1 Gjeldende rett:

Det følger av IBU-forskriftens § 2 om tiltaksområder at det innenfor rammer fastsatt ved jordbruksoppgjøret, statsbudsjettet og regionale bygdeutviklingsprogram kan gis midler til investering og bedriftsutvikling til eier av landbrukseiendom eller registrert foretak som støtte til:

- a) investeringer i forbindelse med etablering, oppgradering og modernisering av driftsapparatet, eller
- b) utvikling av landbruksbaserte næringer.

2.2 Departementets vurderinger og forslag:

Det er et mål å øke verdiskapingen innen de landbruksbaserte næringene utenom jord- og skogbruk. Disse næringene utvikles ofte som et tillegg til den tradisjonelle drifta på gården, og kan gi grunnlag for næringsinntekt og sysselsetting til både den som er registrert som eier av landbrukseiendom eller registrert foretak eller til ektefelle eller nær slekt på gården.

Departementet ser at avgrensingen av tilskuddsobjektet til eier av landbrukseiendom eller registrert foretak i noen tilfeller kan gi en uheldig avgrensing av hvem som kan få støtte til utvikling av landbruksbaserte næringer på landbrukseiendommen. Dette gjelder særskilt i de tilfellene der ektefelle eller samboer, som verken er eier av landbrukseiendommen eller registrert foretak ønsker å etablere annen landbruksbasert næring på gården. Dette kan også gjelde neste generasjon.

Departementet foreslår derfor å utvide tilskuddsobjektet i § 2b) til å også omfatte *annen person med særlig tilknytning til landbrukseiendommen*.

3. Nærmere om kommunens ansvar for investeringssaker i landbruket og behov for forskriftsendringer

Kommunens rolle er i dag i hovedsak å yte bistand til beslutningsgrunnlaget for vedtak etter IBU-forskriften, samt å kontrollere at forutsetningene for tilskudd er til stede. Den enkelte næringsutøver søker om IBU-tilskudd via Innovasjon Norges søknadsskjema. Før søknad om IBU-tilskudd behandles av Innovasjon Norge, foretar kommunen i dag en forberedende saksbehandling av søknaden. Til søknaden knytter det seg en uttalelse fra kommunen om prosjektet, med utgangspunkt i kommunens rolle som landbruksmyndighet mv. Det ytes i ulik grad veiledning knyttet til investeringssøknadene. Dersom det søkes om lån til landbruksformål, sendes også disse sakene til kommunen. I tillegg har kommunene et oppfølgingsansvar for investeringssakene knyttet til utbetalingsprosedyrer, sluttkontroll av prosjekter m.m. Som vist til innledningsvis er kommunenes ansvar og oppgaver i

landbrukssaker hvor Innovasjon Norge er innvilgningsmyndigheten per i dag regulert i to forskrifter, og regelverket er til dels overlappende. Forskrift om kommunenes saksbehandling av IBU-søknader, regulerer i hovedsak kommunens ansvar og oppgaver ovenfor Innovasjon Norge. Kommunene har videre en oppgave i forbindelse med søknader om tilskudd etter IBU-forskriften § 4 jf. omtale av dette innledningsvis.

For et enklere og mer oversiktlig regelverk foreslås det at forskrift om kommunens saksbehandling av IBU-søknader oppheves og at regler om kommunens saksbehandling vedrørende søknader om IBU-midler innlemmes i IBU-forskriften som en del av de administrative bestemmelsene i IBU-forskriftens § 4 *Søknad og utbetaling* og § 6 *Opplysningsplikt og kontroll*.

Departementet vil i det videre ta utgangspunkt i gjeldende rett i forskrift om kommunenes saksbehandling av IBU-søknader når det gjelder vurdering av bestemmelser som skal inngå i IBU-forskriftens § 4 og 6.

3.1 Gjeldende rett

I forskrift om kommunenes saksbehandling av IBU-søknader er det i forskriftens del 1 definert 6 punkter som angir kommunenes saksbehandlingsansvar innenfor finansieringssakene i landbruket. Disse er:

1. Kommunen har ansvar for administrasjon vedrørende søknader fra brukere i kommunen om finansiering gjennom låne- og tilskuddsordninger for landbruket som Innovasjon Norge og fylkesmannen administrerer. Og om offentlig finansiering av boliger på gårdsbruk.
2. Kommunen skal etter henstilling fra søkeren fremme anmodning om utbetaling av innvilgede midler. Anmodningen sendes Innovasjon Norge/fylkesmannen i henhold til bestemmelsene for de ulike ordningene.
3. Kommunen har ansvar for å føre kontroll med tiltak som innvilges finansiering. Innvilgningsmyndighetene kan pålegge kommunen å foreta sluttkontroll av prosjekter med utferdigelse av ferdigattest. Kommunen skal rapportere om forhold som har betydning for Innovasjon Norges pantesikkerhet. Det samme gjelder dersom forutsetningen for finansiering ikke lenger er til stede. Dette gjelder hele den perioden brukeren har forpliktelser i henhold til mottatte ytelser.
4. Kommunen skal følge opp de tiltak som innvilges finansiering.
5. Kommunen skal på nærmere forespørsel bistå Innovasjon Norge/fylkesmannen med uttalelser, informasjon og rapportering.
6. Kommunen skal opptre som Innovasjon Norges fullmektig i tvangssaker etter nærmere instruks fra Innovasjon Norge.

I tillegg inneholder forskriften bestemmelser knyttet til innvilgningsmyndighetens mulighet til å pålegge kommunen å avholde takst foretatt av landbrukskyndige takstfolk, samt bestemmelser om kommunale gebyr. Bestemmelsene har følgende ordlyd:

Takster:

1. Innvilgningsmyndigheten kan pålegge kommunen å avholde takst foretatt av landbrukskyndige takstfolk. Innovasjon Norge kan gi retningslinjer for taksten. I spesielle saker kan kommunen benytte spesialkompetanse. Utgifter i forbindelse med takst betales av kommunen.
2. Innovasjon Norge kan bestemme at takster avholdt av andre kan legges til grunn for lån i Innovasjon Norge.

Gebyr:

1. For de oppgaver som kommunen er pålagt etter denne forskrift, skal kommunen ikke kreve lånesøker for gebyr.

3.2 Departementets vurderinger og forslag:

Det er viktig at det er en klar arbeidsdeling mellom kommunene og Innovasjon Norge i forbindelse med søknad og prosjektoppfølgning. Kommunens arbeid må være knyttet til områder som kommunen har særskilt ansvar og kunnskap om. Formålet med en forskrift på dette området er å formalisere kommunens rolle og ansvar knyttet til investeringsøknadene som videresendes til Innovasjon Norge for endelig behandling, samt oppfølging av investerings sakene.

Punkt 1 og 2 i gjeldende forskrift definerer kommunens ansvar og oppgave for søknadshåndtering og håndtering av utbetalingsanmodning i forbindelse med investerings saker. Kommunenes ansvar og oppgaver knyttet til søknadshåndtering er imidlertid utydelig definert og svakt avgrenset. Med bakgrunn i departementets kjennskap til praksis i kommunene og hvilke oppgaver som naturlig følger av kommunens håndtering av tilskuddssøknader, bør det tydeliggjøres at kommunen har en veiledningsrolle i forbindelse med søknadene og at kommunen skal gi en uttalelse før saken behandles av Innovasjon Norge. En slik uttalelse knytter seg særskilt til kommunen rolle som landbruksmyndighet. Dette kan dreie seg om spørsmål knyttet til om prosjektet er i samsvar med kommunale planer, spørsmål knyttet til beiteareal, spredeareal for husdyrgjødsel, dyrevelferd m.m. Videre framgår det at fylkesmannen har et forvaltningsansvar, noe som ikke gjelder for disse midlene i dag. Forskriften omhandler også saksbehandlingsregler for søknader om lån til landbruket (bl.a. punkt 1, punkt 3, samt regler knyttet til takster og gebyr). I praksis gjelder dette i hovedsak låneordninger som ikke er finansiert over Landbruks- og matdepartementets budsjett, og som ikke er knyttet til IBU-forskriften. Som omtalt tidligere sendes også disse søknadene til kommunen. I mange tilfeller søkes det om både tilskudd og lån til samme investeringsprosjekt, og både lånesøknad og tilskuddssøknad må derfor ses i sammenheng. Kommunens oppgaver knyttet til søknad om lån kan imidlertid ikke hjemles i jordloven § 3, der forskriften i sin helhet er hjemlet. Landbruks- og matdepartementet kan derfor ikke pålegge kommunen en slik oppgave. Lånesøknader som eventuelt følger med en søknad om investeringstilskudd må derfor i sin helhet behandles av Innovasjon Norge. Punkt 1 omtaler også finansiering av bolig på gårdsbruk. Det er ikke adgang til å gi IBU-midler til dette i dag. Det er en begrenset adgang til å gi lån til boligformål innenfor rammen av

lavrisikolåneordningen i Innovasjon Norge og dette faller dermed heller ikke innenfor det som kan reguleres i denne forskriften.

Punkt 3, 4 og 5 angir kommunens ansvar for oppfølging, kontroll og informasjon knyttet til tiltak som har fått innvilget finansiering, samt kommunens ansvar for å rapportere om forhold som har betydning for Innovasjon Norges betingelser for å gi finansiering. Ansvaret avgrenser seg til forhold som kommunen har forutsetning for å ha kjennskap til. Det materielle innholdet i disse punktene bør videreføres, men det er behov for å presisere kommunens oppgaver bedre og strukturere innholdet bedre. Departementet foreslår videre at punkt 6 utgår, da dette er Innovasjon Norges ansvar. Bestemmelsene om takster og gebyr bør også utgå ettersom disse er knyttet til lånesøknader.

På bakgrunn av dette foreslås det at kommunens oppgaver knyttet til veiledning, søknadsbehandling og behandling av utbetalingsanmodning innlemmes i IBU-forskriftens § 4 *søknad og utbetaling* og at kommunens oppgaver knyttet til opplysningsplikt og kontroll innlemmes i IBU-forskriftens § 6 *opplysningsplikt og kontroll*.

3.2.1 Nærmere om forslag til endringer i IBU-forskriftens § 4

§ 4 har følgende ordlyd i dag:

§ 4 Søknad og utbetaling

Søknad om tilskudd skal sendes til kommunen. Kommunen skal gi en uttalelse til søknaden før saken oversendes Innovasjon Norge. Innovasjon Norge kan fastsette ytterligere krav til søknaden og sette vilkår for utbetalingen.

Det foreslås at relevante føringer i punkt 1, 2 og 5 i forskrift om kommunenes saksbehandling av IBU-søknader jf. vurderingene gjort i 3.2. videreføres i IBU-forskriftens § 4. Kommunens og Innovasjon Norges oppgave knyttet til veiledning foreslås tatt inn i tekst samt i overskrift. Det er ikke ment at dette skal være en annen bestemmelse enn det som følger av annet regelverk allerede. Ettersom all saksbehandling foregår med utgangspunkt i Innovasjon Norges søknadsskjema innlemmes dette i ordlyden i andre ledd i § 4 istedenfor den mer upresise ordlyden i dagens tekst om at søknad skal *sendes til kommunen*. Videre er det materielle innholdet i punkt 1, 2 og 5 i forskrift om kommunenes saksbehandling av IBU-søknader videreført, men det er lagt inn nærmere presiseringer om hvilke oppgaver kommunen har. Siste ord i siste ledd er endret fra *utbetaling* til *tilskudd* ettersom det er mer dekkende å sette vilkår for tilskuddet i sin helhet enn bare for utbetalingen. Det gjøres ellers noen mindre språklige justeringer i dagens ordlyd med det formål å presisere dagens praksis bedre.

På bakgrunn av dette foreslås det følgende justerte ordlyd for § 4 i IBU-forskriften:

§ 4 Veiledning, søknad og utbetaling

Kommunen og Innovasjon Norge skal veilede om søknader etter denne forskriften.

Søker av tilskudd skal benytte søknadsskjema fastsatt av Innovasjon Norge. Før søknaden behandles av Innovasjon Norge, skal kommunen uttale seg om forhold av betydning for det omsøkte prosjektet.

Etter nærmere forespørsel fra Innovasjon Norge skal kommunen gi ytterligere informasjon og rapportering knyttet til saken.

Før tilskudd utbetales av Innovasjon Norge skal kommunen gi en uttalelse om utbetalingsanmodningen fra søker. Uttalelsen skal inneholde informasjon kommunen har kjennskap til knyttet til prosjektets fremgang og annet av betydning for tilskuddsutbetalingen.

Innovasjon Norge kan fastsette ytterligere krav til søknaden og sette vilkår for tilskuddet.

3.2.2 Forslag til endringer i IBU-forskriftens § 6

§ 6 har følgende ordlyd i dag:

§ 6 Opplysningsplikt og kontroll

Søkere av tilskudd plikter å gi alle opplysninger som Innovasjon Norge finner nødvendig for å forvalte ordningen.

Innovasjon Norge fører tilsyn med at utbetaling av tilskudd er riktig, og har adgang til all bokføring, korrespondanse og opptegnelser som vedkommer tilskuddet. Innovasjon Norge kan foreta stedlig kontroll hos tilskuddsmottakeren.

Det foreslås at bestemmelser om kommunens oppgaver innen opplysningsplikt og kontroll innlemmes i § 6, ettersom disse oppgavene følger av forskrift om kommunenes saksbehandling av IBU-søknader. Det foreslås at ordet *tilsyn* erstattes med *kontroll*, slik at ordlyden er lik ordlyden i overskriften. Kommunens rolle knyttet til kontroll avgrenser seg til sluttkontroll, som kommunen skal gjøre etter anmodning fra Innovasjon Norge. Når det gjelder kommunens rapporteringsansvar, foreslås det avgrenset til de forhold som *den er kjent med*. Videre erstattes ordet *rapportere* med *melde*. Kommunens ansvar for å melde fra gjelder for hele perioden tilskuddsmottaker har forpliktelser i henhold til mottatte ytelser. Det gjøres ellers noen mindre språklige justeringer i dagens ordlyd med det formål å presisere dagens praksis bedre.

På bakgrunn av dette foreslås det følgende justerte ordlyd for § 6 i IBU-forskriften:

§ 6 Opplysningsplikt og kontroll

Søkere av tilskudd plikter å gi alle opplysninger som Innovasjon Norge eller kommunen finner nødvendig for å kunne forvalte ordningen.

Innovasjon Norge kan føre kontroll med at vilkår for utbetaling av tilskudd er oppfylt. Søker plikter å utlevere all bokføring, korrespondanse og opptegnelser som vedkommer tilskuddet. Innovasjon Norge kan foreta stedlig kontroll hos tilskuddsmottakeren.

Etter anmodning fra Innovasjon Norge skal kommunen foreta sluttkontroll og utstede ferdigattest. Før ferdigattest utstedes skal kommunen kontrollere at vilkår for utbetaling av tilskudd er oppfylt. Søker plikter å oppgi all bokføring, korrespondanse og opptegnelser som vedkommer tilskuddet. Kommunen kan foreta stedlig kontroll hos tilskuddsmottakeren.

Dersom kommunen blir kjent med forhold som tilsier at forutsetningene for tilskuddet ikke lenger er til stede, skal kommunen melde dette til Innovasjon Norge.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser

Med unntak av forslag til endringer i forskriften § 2 b) vedrørende subjektet som kan motta tilskudd, innebærer høringsnotatets forslag til endringer bare oppdateringer, tydeliggjøringer og presisering av enkelte bestemmelser. Dette gir i seg selv ikke økte utgifter og får heller ikke administrative konsekvenser for kommunens oppgaveløsning knyttet til søknader om IBU-midler.

Med hilsen

Kristin Orlund (e.f.)
avdelingsdirektør

Siri Lothe
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Vedlegg 1

Høringsinstanser